

**Ψήφισμα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων για τη μετατροπή πέντε δημόσιων, ελληνικών αρχαιολογικών
μουσείων σε ΝΠΔΔ**

Ιωάννινα, 11 Φεβρουαρίου 2023

Στις 13 Φεβρουαρίου 2023 πρόκειται να εισαχθεί προς συζήτηση στην ολομέλεια της Βουλής σχέδιο νόμου με τίτλο «*Εκσυγχρονισμός της μουσειακής πολιτικής και ζητημάτων διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς: ίδρυση μουσείων-ν.π.δ.δ., κρατική ασφάλιση της κινητικότητας των πολιτιστικών αγαθών, δράσεις του Ο.Δ.Α.Π. και του Μουσείου Ακρόπολης, ρυθμίσεις ποινικής προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, Συμβούλια του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, Μητρώο Προσωπικού Αρχαιολογικών Εργασιών και λοιπές διατάξεις σχετικά με το προσωπικό του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας στον πολιτισμό*».

Σύμφωνα με αυτό προτείνεται μεταξύ των άλλων η μετατροπή των πέντε μεγαλύτερων αρχαιολογικών μουσείων της χώρας (Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού και Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου) σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.

Καταρχάς δεν καθίσταται σαφές και κατανοητό ακόμη και από την αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει το Σ/Ν ποια είναι η ανάγκη αυτής της μετατροπής του νομικού καθεστώτος των Μουσείων. Τουλάχιστον από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 και εξής, τα δημόσια αρχαιολογικά μουσεία της χώρας έχουν καταφέρει να απορροφήσουν πλήθος εθνικών και ευρωπαϊκών κονδυλίων που αφορούσαν έργα υποδομής, αλλά και ανανέωσης των μόνιμων εκθέσεων, έχουν παρουσιάσει εκατοντάδες εκπαιδευτικά προγράμματα για επισκέπτες όλων των ηλικιών αλλά και για ΑμεΑ, Ρομά, τοξικοεξαρτημένους και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, έχουν εκπονήσει δεκάδες περιοδικές εκθέσεις, οι οποίες στηρίζονται σε στιβαρή επιστημονική έρευνα, έχουν συμμετάσχει δανείζοντας εκθέματα σε μεγάλες περιοδικές εκθέσεις σε Μουσεία του εξωτερικού, έχουν πραγματοποιήσει σημαντικές εκδόσεις, που αποτελούν ουσιαστικές συμβολές στη διεθνή βιβλιογραφία, και έχουν παράσχει αρχαιολογικό υλικό και κάθε είδους βοήθεια σε ερευνητές από όλον τον κόσμο. Όλα αυτά παρέχονται δωρεάν και υπηρετούνται από υψηλής εξειδίκευσης υπαλλήλους, οι οποίοι αν και δεν είναι ευάριθμοι υπερβαίνουν εαυτούς στα καθήκοντά τους.

Σύμφωνα με το προς ψήφιση Σ/Ν διαπιστώνει κανείς ότι η μετατροπή του νομικού καθεστώτος των μουσείων σημαίνει την αυτόματη αποκοπή τους από τον κορμό της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, η οποία όμως διαχρονικά τα τροφοδοτεί με πλήθος ανασκαφικών ευρημάτων, αλλά μέχρι πρότινος και με ανθρώπινους πόρους. Τα κριτήρια επιλογής των μελών των Δ.Σ. δεν είναι σαφή και δεν εξασφαλίζεται η πλειοψηφία των επιστημονικών κλάδων που είναι σχετικοί με το αντικείμενο του εκάστοτε μουσείου (εξειδικευμένοι αρχαιολόγοι, μουσειολόγοι, αναγνωρισμένου κύρους συντηρητές αρχαιοτήτων κτλ.). Ταυτόχρονα, δεν αποδεικνύεται σαφώς η οικονομική αυτοτέλεια των νέων ΝΠΔΔ, δεδομένου ότι θα παραμείνουν κρατικώς επιχορηγούμενα. Παράλληλα, δεν έχει κατατεθεί σαφής οικονομοτεχνική μελέτη για το κόστος των αμειβόμενων μελών των Δ.Σ. και την αντίστοιχη επιβάρυνση που θα προκληθεί στον κρατικό προϋπολογισμό. Μας προβληματίζει επίσης η δυνατότητα ίδρυσης παραρτημάτων στο εξωτερικό και μακροχρόνιου δανεισμού αρχαιοτήτων χωρίς σαφές πλαίσιο, καθώς συνακόλουθα δεν εξασφαλίζεται η παραμονή των «αμετακίνητων» αρχαιοτήτων σε ελληνικό έδαφος.

Για όλους τους παραπάνω λόγους εμείς, το διδακτικό προσωπικό του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, προτείνουμε αντί της επικείμενης ψήφισης του Σ/Ν την έναρξη ουσιαστικού διαλόγου με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και την ακαδημαϊκή κοινότητα, η οποία θα είχε να συνεισφέρει ουσιαστικά στη συζήτηση και στον προβληματισμό για τα μουσεία. Παράλληλα, παρακαλούμε για την ενημέρωση όλων αναφορικά με τις σχετικές οικονομοτεχνικές μελέτες, που οφείλει να έχει εκπονήσει το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού προκειμένου να θεωρηθεί σκόπιμη και επωφελής για το δημόσιο συμφέρον αυτή η διοικητική μεταβολή.

Κλείνουμε επισημαίνοντας την εύλογη ανησυχία μας, ως μέλη πανεπιστημιακού Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της περιφέρειας, για την αποκοπή των εσόδων των εν λόγω μουσείων από τον ΟΔΑΠ (πρώην ΤΑΠΑ), φορέας ο οποίος συγχρόνως χρηματοδοτεί με αναδιανεμητικό τρόπο τα πολλά, μικρά μουσεία της περιφέρειας. Η προοπτική της αλλαγής καθεστώτος των μεγάλων μουσείων της χώρας εγείρει αυτομάτως κρίσιμα ερωτήματα για τη χρηματοδότηση και την αξιοπρεπή συντήρηση αυτών των μικρών αλλά πολύτιμων κοιτίδων πολιτισμού στην περιφέρεια, καθόσον δεν προκύπτει ούτε από το Σ/Ν ούτε από τη συνοδευτική αιτιολογική έκθεση μέριμνα για την εξασφάλιση των πόρων που θα στερηθούν, αλλά και δεν προκύπτει έμπρακτη πρόνοια για την τύχη τους.